

# Dialóg s UA delegáciou o poľnohospodárstve a potravinárstve

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 8. október 2024

Účastník stretnutia: Konzorcium

## Názov aktivity: Dialóg s UA delegáciou o poľnohospodárstve a potravinárstve

Predseda: Predsedala Elli Tsiforou.

Elli Tsiforouová označila seminár za zahájenie procesu vzájomného dialógu s UA. Seminár je zameraný špecificky na 2 sektory- produkciu cukru a hydinový priemysel. Cieľom je snaha o dosiahnutie obojstranne prospešných kompromisov.

Marija Diduchová (riaditeľka UNAF) označila jednanie za pozitívny začiatok snahy o vzájomné pochopenie, dôveru a spoluprácu medzi UA a EÚ.

### Časť 1: Poľnohospodárske štruktúry UA a EÚ

UA: Štruktúra poľnohospodárstva na UA a jej špecifiká (Marija Diduchová, UNAF)

UA zástupkyňa predstavila Ukrajinské národné agrárne fórum (UNAF), ktoré združuje 8 odvetvových asociácií UA a prezentovala hlavné prvky poľnohospodárstva:

EÚ: celková poľnohospodársky využívaná plocha - 157,4 mil. ha (2020), z toho orná pôda - 98,1 mil. ha, priemerná hustota vidieckeho obyvateľstva v EÚ - 95 osôb/km<sup>2</sup> ornej pôdy.

UA: celková poľnohospodársky využívaná plocha - 41,3 mil. ha (2021), z toho orná pôda - 32,8 mil. ha, priemerná hustota vidieckeho obyvateľstva na UA - 39 osôb/km<sup>2</sup> ornej pôdy.

Súčasná štruktúra UA poľnohospodárstva vychádza z historického kontextu, cca 27 mil. ha bývalých sovietskych kolchozov a štátnych statkov bolo rozdelených medzi zamestnancov týchto podnikov a ďalšie kategórie vidieckeho obyvateľstva. Ďalších 4,3 mil. ha bolo prevedených do súkromného vlastníctva na základe rozhodnutia miestnych zastupiteľstiev. Väčšina štátnej pôdy bola prenajatá alebo je v trvalom užívaní inštitúcií Národnej agrárnej akadémie vied UA a štátnych podnikov.

Pred pozemkovou reformou, ktorá prebehla v 2021, vlastnil štát 10,7 mil. ha poľnohospodárskej pôdy. Vzhľadom na to, že nebolo pôdu možné predať, rozvinul sa trh s prenájmom pôdy. UA legislatíva zakazuje cudzincom kupovať pôdu, podľa zákona si cudzinci môžu kúpiť pôdu iba po prijatí príslušného rozhodnutia v celoštátnom referende. Ani UA veľké poľnohospodárske spoločnosti ani zahraničné spoločnosti preto nevlastnia desiatky tisíc ha UA pôdy.

UA poľnohospodárstvo je teraz predmetom dynamického rozvoja, veľké podniky nerozširujú pozemkové fondy, ale zameriavajú sa na kvalitu, investujú do nových technológií a pod. Väčšiu rolu v produkcii poľnohospodárskych surovín preto budú hrať menšie poľnohospodárske podniky. Malí producenti svoju produkciu nepredávajú priamo, ale prostredníctvom obchodníkov, sú ale priamo účastníkom tohto procesu.

Čo sa týka rozvoja vidieka, štátna podpora bola nedostatočná a viedla k zvýšeniu podpory poľnohospodárskych podnikov na udržanie obyvateľov na vidieku, išlo o dobrovoľnú „sociálnu daň“

poľnohospodárskych podnikov vo vidieckych oblastiach na zlepšenie infraštruktúry a životných podmienok obyvateľstva.

Celá prezentácia je priložená v prílohe k zápisu v českom jazyku.

EÚ: Štruktúra poľnohospodárstva EÚ a jej špecifiká (Jean-Christophe Debar, Bénédicte Carlottiová, Pluriagri)

Štruktúra EÚ je tiež výsledkom historického rozvoja, preto sa líši na severe a juhu a východe

a západe EÚ. V roku 2020 existovalo v EÚ 9 070 950 poľnohospodárskych podnikov a fariem, priemerná veľkosť predstavovala 17 ha. Celkovo je 64 % podnikov do 5 ha, 4 % nad 100 ha. Čo sa týka podnikov nad 100 ha, v EÚ ich je 328 000 a pokrývajú 83 mil. ha.

V EÚ sú takmer 2 tretiny poľnohospodárskych podnikov veľmi malé (<5 ha) s celkovou hodnotou ročnej produkcie do 8 000 €. Na druhej strane sú v EÚ 4 % poľnohospodárskych podnikov väčších než 100 ha, celkovo pokrývajúcich polovicu poľnohospodárskej plochy EÚ. Ich priemerná veľkosť sa pohybuje od 166 ha (FI) po 604 ha (CZ, SK). Prevažná väčšina predstavuje rodinné farmy.

Celá prezentácia je priložená v prílohe k zápisu v českom jazyku.

Otázky a odpovede:

UA zástupkyňa uviedla, že v UA nie je právne ukotvená definícia mikropodnikov, pre predstavu by bola asi použitá definícia <50 ha. Aktuálne rastie počet stredne veľkých, pretože sú efektívnejšie. Produkcia je rôznorodá, UA poľnohospodári sa budú naďalej zameriavať na svoje tradičné plodiny a živočíšnu produkciu. Upozornila, že nepoberajú žiadne dotácie, pritom poľnohospodárstvo je teraz odvetvím, ktoré drží UA ekonomiku - ostatný priemysel je prakticky zničený vojnou. Upozornila aj na ruské útoky na energetickú infraštruktúru a na chovy hospodárskych zvierat.

Na otázku o vývoji družstiev UA zástupca uviedol, že v zemi je ešte stále veľké množstvo družstiev zo sovietskej doby, chýba legislatíva. Prvý skutočne funkčný zákon o družstvách bol vydaný až v roku 2020. Rozdiel oproti EÚ družstvám je značný, čo predstavuje nevýhodu pre UA, ale družstevné hnutie na UA je iba v úvodnej fáze. Fakticky na UA teraz neexistujú efektívne družstvá, ale iba vertikálne združené poľnohospodárske podniky.

Časť 2: Odvetvie cukru - štruktúry a obchodné vyhliadky

Zvláštnosti odvetvia cukru v EÚ (Elisabeth Lacová, CIBE)

Zástupkyňa CIBE (Medzinárodná konfederácia európskych pestovateľov repy) predstavila najväčšie rozdiely v produkcii cukrovej repy v EÚ a UA.

EÚ: Cukrová repa sa pestuje na 1,5 mil. ha, EÚ je 3. najväčším výrobcom cukru na svete, najväčším producentom repného cukru a 2. najväčším spotrebiteľom cukru na svete. Cukrovarnícky priemysel vyrába širokú škálu iných výrobkov: krmivá pre zvieratá, rôzne bioprodukty, bioenergiu a pod. Priemerná produkčná plocha je cca 15 ha/pestovateľ(podnik). Približne polovicu cukru produkujú družstvá, ktoré vlastnia a dodávajú cukrovú repu pestovatelia/členovia družstva. Cukrovary v EÚ neriadia pestovanie dodanej repy. V EÚ pôsobí 88 cukrovarov, poskytujú 24 000 priamych pracovných miest v Európe a podporujú ďalších 300 000 pracovných miest v dodávateľskom reťazci.

UA: Odvetvie cukru je vertikálne integrované - spracovatelia cukru a cukrovarnícke spoločnosti vlastnia alebo si prenajímajú pôdu na pestovanie cukrovej repy. Približne 93 % pestovateľskej plochy

cukrovej repy na UA obhospodarujú poľnohospodárske podniky, od roku 2024 je maximálna povolená plocha 10 000 ha/osoba. Preto agroholdingy prenajímajú pôdu stovkám vlastníkov, z ktorých niektorí vlastnia len pár ha pôdy. Desať z týchto agroholdingov obhospodaruje 70 % plochy, na ktorých sa pestuje cukrová repa.

Zástupkyňa CIBE zdôraznila rozdiely plynúce z odlišných legislatívnych požiadaviek ohľadom POR a biotechnológií (GMO). Upozornila, že podľa správy USDA (2020) sa na UA v súčasnej dobe neoficiálne pestuje približne 50-65 % GM sóje, 10-12 % GM repky a 1 % GM kukurice. GM osivo sa teda používa, ale nie je registrované.

Celá prezentácia je priložená v prílohe k zápisu v českom jazyku.

### **Zvláštnosti odvetvia cukru na UA (Jana Kavuševská, Ukrcukor)**

Na UA neexistuje národná asociácia reprezentujúca pestovateľov cukrovej repy, Ukrcukor združuje 192 cukrovarov, pestovateľov cukrovej repy, výrobcov škrobu a pod. V súčasnej dobe je jedinou organizáciou oprávnenou zastupovať a vyjadrovať záujmy cukrovarníckeho priemyslu na UA.

Ďalej prezentovala vývoj produkcie cukru: Produkcia klesla z 5 mil. ton (1992) na cca 1,8 mil. ton (2023), aktuálne je UA na 18. mieste na svete. Spotreba cukru sa v dôsledku vojny znížila na 0,9 mil. ton. Hlavnými producentmi na UA sú Radechyvskij Cukor, Astarta, Ukrprominvest Agro – spolu produkujú 60 % UA cukru.

Plochy osiate cukrovou repou zostávajú v posledných 2 rokoch stabilné, tento rok sa repa pestuje na 250 000 ha, pričom pestovateľské plochy sú rozdelené medzi cukrovary (60 %) a nezávislých poľnohospodárov (40 %). Zástupkyňa ďalej upozornila, že v poslednej dobe nebola vykonaná žiadna porovnávacia štúdia produkčných nákladov pestovania cukrovej repy v EÚ a na UA, ale na UA predstavovali náklady na výrobu 1 tony cukrovej repy v sezóne 2022/2023 36 USD (33 €). UA poľnohospodári používajú európske osivo a PPPs, ich cena je teraz ovplyvnená logistikou. Kvôli vojne mala navyše UA problémy so zásobovaním tradičných destinácií, predovšetkým bývalých sovietskych trhov v Strednej Ázii, Kaukaze a na Blízkom Východe a v Afrike. V roku 2022/2023 tvorili takmer 98 % vývozu krajiny EÚ, v sezóne 2023/2024 sa vďaka obnoveniu námornej trasy obnovil vývoz na svetové trhy (EÚ len 23 %).

Zástupkyňa spochybnila narušenie EÚ trhu produkciou cukru z UA. Hoci sa v rokoch 2021-2023 export zvýšil o cca 1,1 mil. ton, domáca produkcia EÚ klesla o viac než 2 mil. ton. Ceny cukru v EÚ sa v rovnakom období viac než zdvojnásobili a dovoz z UA pomohol zmierniť nedostatok domáceho cukru v EÚ. V roku 2023/2024 dovoz cukru do EÚ silne poklesol, zatiaľ čo ceny zostali vysoké. Dňa 1. 9. sa začala na UA nová obchodná sezóna, podarilo sa rozšíriť odbytká UA na Indonéziu a Srí Lanku.

Celá prezentácia je priložená v prílohe k zápisu v českom jazyku.

### **Otázky a odpovede:**

Na otázku FR zástupcu o osivách na UA uviedla zástupkyňa UA, že sa používajú rovnaké osivá, ale súhlasila s použitím niektorých neonikotínoidov, ktoré sú v EÚ zakázané. Aktuálne na UA prebieha proces prispôbovania UA legislatívy EÚ pravidlám, na UA neexistuje v súčasnosti rovnaký zoznam povolených POR ako v EÚ.

IT zástupca upozornil aj na veľmi vysoké štandardy EÚ súvisiace s ochranou životného prostredia a ochrany pracovníkov.

### Časť 3: Hydinársky sektor na UA a v EÚ – štruktúry a obchodné vyhliadky

UA: (Oleksandra Avramenkova, UCAB)

UA zástupkyňa predstavila vývoj sektoru hydiny na UA od roku 1995 – s rozpadom ZSSR sa zrútila aj produkcia hydiny na nezávislej UA, čo viedlo k zvýšeniu dovozu hydiny z tretích krajín, EÚ a USA. V roku 2004 činil podiel dovážanej hydiny 63 %, teda bola ohrozená potravinová bezpečnosť UA v oblasti hydiny. Preto sa hľadal možný model produkcie hydiny – extenzívny systém. So zavedením tohto modelu rástla produkcia aj investície do technického vybavenia, rozšírenie výrobných kapacít a tým aj spotreba hydiny z 5,1 kg na 13,9 kg na hlavu v roku 2005. Aktuálne existuje na UA 90 podnikov chovajúcich brojlery a 20 chovajúcich morky. Iba 10 z nich je certifikovaných na vývozy do EÚ.

V roku 2024 sa vývoz odhaduje na 440 mil. ton, ale UA hydínové mäso aj dováža, najviac z PL, HU.

Ďalej prezentovala situáciu ohľadom produkcie vajec na UA. V krajine je cca 100 podnikov, ktoré sa zaoberajú produkciou vajec, ich počet sa po začatí vojny výrazne znížil. Iba 2 podniky majú osvedčenie na vývoz do EÚ.

Celá prezentácia je priložená v prílohe k zápisu v českom jazyku.

EÚ: (Jean-Michel Schaeffer, podpredseda pracovnej skupiny pre hydinu a vajcia)

V posledných 10 rokoch rastie spotreba hydínového mäsa, v EÚ sa minulý rok vyprodukovalo 13,2 mil. t hydínového mäsa, EÚ je v produkcii sebestačná (108 %). Najväčšími producentmi kuracieho mäsa je PL, ES, FR, moriek DE, PL, FR a kačíc FR HU, PL. Upozornil na ďalšie obmedzenia pre EÚ producentov ohľadom revidovaných pravidiel dobrých životných podmienok zvierat a kvôli nutnosti ochrany životného prostredia.

Celá prezentácia je priložená v prílohe k zápisu v českom jazyku.

#### Otázky a odpovede:

Zástupkyňa CIBE zdôraznila, že pre vzájomný konštruktívny dialóg treba prestať dezinterpretovať údaje zo strany UA o nulovom dopade UA dovozov na trh EÚ a pod. Treba zdieľať spoločné pochopenie komplexnosti trhu.

UA zástupkyňa v reakcii upozornila na diskusie aj s inými európskymi partnermi, ktorí poukazujú na emócie a nie na skutočné argumenty podložené údajmi. Preto treba vychádzať z reálnych údajov, napr. že problém dovozov do EÚ nesúvisí iba s UA, ale aj napr. s Brazíliou a UA naviac ako kandidátska krajina postupne preberá právne predpisy EÚ, čo pre Brazíliu neplatí. Odmietla preto obviňovanie UA zo všetkých problémov EÚ.

#### Záver

UA zástupkyňa Marija Diduchová zdôraznila potrebu vzájomného dialógu, odporučila zorganizovať podobné dialógy v rámci iných poľnohospodárskych odvetví. Za UA stranu prisľúbila otvorenosť ďalším diskusiám.

Elli Tsiforouová označila debatu za začiatok vzájomného pochopenia a upozornila na značnú komplexnosť poľnohospodárstva EÚ, z čoho budú plynúť aj isté konfliktné témy, vyzvala preto UA stranu na pochopenie tejto situácie.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.